

Héraðsdómur Vesturlands

D Ó M U R

23. desember 2025

Mál nr. S-251/2025

Lögrelustjórinn á Vesturlandi
(*Emil Sigurðsson aðstoðarsaksóknari*)

gegn

X
(*Snorri Steinn Vídal lögmaður, verjandi ákærðu*)

Lárentsínus Kristjánsson héraðsdómari

Dómur Héraðsdóms Vesturlands 23. desember 2025

I. Málsmeðferð, ákæruskjal og dómkröfur aðila

1. Mál þetta er höfðað með ákæru Lögreglustjórans á Vesturlandi, útgefinni 29. ágúst 2025, á hendur [X...], kt. ..., með ótilgreint lögheimili,

2. Í ákæruskjali segir að málið sé höfðað gegn ákærðu:

„... fyrir tolla-, lyfja- og fíkniefnalagabrot með því að hafa föstudaginn ... haft í vörslum sínum við komu til Keflavíkurflugvallar, sem farþegi í flugi nr. ESY6021 frá Bristol í Englandi, 20 stk. af Clonazepam Neuraxpharm 2 mg, 30 stk. af Medikinat 50 mg, 14 stk. af Stilnox 10 mg, 311 stk. af Alprazolem Mylan 2 mg, 210 stk. af Zolpidem Stada 10 mg og 60 stk. af Zolidem Normann 10 mg; sem voru umfram heimildir varðandi magn lyfseðilsskyldra ávanabindandi lyfja sem einstaklingum með lögheimili á Íslandi er heimilt að hafa meðferðis við komu til landsins, hafi lyfjanna verið aflað erlendis.

Telst þetta varða við 1. mgr. 27. gr. og 1. mgr. 170. gr. tollalaga nr. 88/2005 og 3. gr., sbr. 2. tl. 1. mgr. 5. og 2. mgr. 5. gr., reglugerðar nr. 1277/2022 um innflutning einstaklinga á lyfjum til eigin nota, sbr. 3. mgr. 31. gr. og a-lið 2. mgr. 103. gr., sbr. 104. gr., lyfjalaga nr. 100/2020 og 2. og 3. gr., sbr. 5. og 6. gr., laga um ávana- og fíkniefni nr. 65/1974, með síðari breytingum, og 2. gr., sbr. 1. mgr. 14. gr., reglugerðar nr. 233/2001 um ávana- og fíkniefni og önnur eftirlitsskyld efni, með síðari breytingum.

Þess er krafist að ákærða verði dæmd til refsingar og til greiðslu alls sakarkostnaðar. Þá er þess jafnframt krafist að 20 stk. af Clonazepam Neuraxpharm 2 mg, 30 stk. af Medikinat 50 mg, 14 stk. af Stilnox 10 mg, 311 stk. af Alprazolem Mylan 2 mg, 210 stk. af Zolpidem Stada 10 mg og 60 stk. af Zolidem Normann 10 mg, sem hald var lagt á við rannsókn málsins, verði gerð upptæk með dómi samkvæmt 6. mgr. 5. gr. laga nr. 65/1974 með síðari breytingum.“

3. Ákæruvaldið krefst sakfellingar samkvæmt ákæru en telur, eins og málinu er háttað, að verði ákærða sakfelld séu efni til að fresta refsingu skilorðsbundið. Verjandi krefst þess aðallega að ákærða verði sýknuð, til vara að henni verði ekki gerð refsing og til þrautavara að henni verði gerð vægasta refsing er lög leyfa og hún verði skilorðsbundin að fullu. Loks krefst verjandi málsvarnarlauna sér til handa sem greiðist úr ríkissjóði.

4. Aðalmeðferð málsins fór fram 9. desember sl., með skýrslutöku af ákærðu og vitnum. Að loknum munnlegum málflutningi var málið dómtekið. Mál þetta var rekið samhliða máli nr. S-252/2025 en í því máli er sambýlismaður ákærðu ákærður fyrir samskonar brot vegna sama atviks. Þó er um að ræða mismunandi magn og aðra samsetningu á haldlögðum lyfjum milli mála.

II. Málsatvik

5. Fram kemur í gögnum málsins að föstudaginn ... hafi ákærða komið ásamt sambýlismanni sínum, [A...], til Íslands með flugi frá Bristol á Englandi en þar höfðu þau millilent á leið sinni

frá Alicante á Spáni. Við komuna til Íslands voru þau stöðvuð af tollvörðum við svokallað *græna hlið* sem er tollhlið merkt *enginn tollskyldur varningur*. Við skoðun á farangri hennar hafi fundist umtalsvert magn af lyfseðilsskyldum ávanabindandi lyfjum. Þau hafi framvísað handskrifuðum lyfseðlum fyrir lyfjunum, útgefnum af spænskum lækni. Í samræmi við gildandi reglugerð nr. 1277/2022, um innflutning einstaklinga á lyfjum til eigin nota, hafi þeim verið heimilað að taka með sér vikuskammt af lyfjunum í samræmi við skilgreinda dagsþörf. Önnur lyf sem tollverðir töldu vera umfram heimildir, með vísan til tollalaga nr. 88/2005 og ákvæða í reglugerð nr. 1277/2022, voru haldlögð.

6. Með úrskurði Héraðsdóms Reykjaness uppkveðnum ... var hafnað kröfu ákærðu um að haldlagningu lyfjanna yrði aflétt. Þann 14. júní 2023 sendi Tollgæslustjóri Lögreglustjóranum á Vesturlandi kæru vegna meints brots ákærðu á tollalögum nr. 88/2005, lyfjalögum nr. 100/2020 og reglugerð nr. 1277/2022, um innflutning einstaklinga á lyfjum til eigin nota.

7. Ákærða gaf skýrslu hjá lögreglunni á Akranesi þann 5. september 2023. Í skýrslutökunni kom fram að ákærða hafi talið að sér væri heimilt, samkvæmt þeim upplýsingum sem birtar væru á heimasíðu Lyfjastofnunar, að koma með til landsins þriggja mánaða skammt af lyfseðilsskyldum lyfjum sem hún hafi fengið ávísað af lækni. Þá kvaðst hún einnig hafa hringt í Lyfjastofnun og fengið upplýsingar hjá starfsmönnum þar um hvað hún mætti taka með af lyfjum til landsins.

8. Með bréfi, dags. 19. júlí 2024, var Tollgæslustjóra og ákærðu tilkynnt að Lögreglustjórinn á Vesturlandi hefði fellt málið niður með vísan til 145. gr. laga nr. 88/2008 um meðferð sakamála. Tollgæslustjóri kærði þá ákvörðun til Ríkissaksóknara sem með ákvörðun 22. október 2024, felldi úr gildi ákvörðun Lögreglustjórans á Vesturlandi um að fella málið niður.

III. Skýrslur fyrir dómi

9. Ákærða gaf skýrslu fyrir dómi og lýsti atvikum máls þannig að hún og sambýlismaður hennar hefðu komið til Íslands með flugi frá Alicante á Spáni með millilendingu í Bristol á Englandi. Þau hafi verið með lyfseðilsskyld lyf meðferðis en áður en þau lögðu af stað í ferðalagið hafi þau gengið úr skugga um það á heimasíðu Lyfjastofnunar hversu mikið magn af lyfseðilsskyldum lyfjum þau mættu taka með sér til Íslands. Inni á heimasíðu Lyfjastofnunar hafi verið að finna reglugerð sem segði til um hversu mikið magn af lyfseðilsskyldum lyfjum einstaklingar megi taka með sér og þau hafi verið innan þeirra marka. Við komuna á Keflavíkurlugvöll hafi þau farið í tollhlið fyrir tollskyldan varning og framvísað lyfjunum ásamt lyfseðlum frá spænskum lækni og kvittunum fyrir lyfjunum en lyfin hafi þau keypt í apóteki á Spáni. Tollverðirnir hafi þá framvísað annarri og nýrri reglugerð en þeirri sem var á heimasíðu Lyfjastofnunar sem ákærðu og sambýlismanni hennar var ekki kunnugt um. Í kjölfarið hafi þau verið sett í járn, leidd í gegnum komusalinn og færð í fangaklefa í Keflavík. Þau hafi svo verið látin laus eftir skýrslutöku. Aðspurð hvort lyfin hefðu verið falin neitaði ákærða fyrir það, tollverðirnir hafi séð þau um leið og þeir opnuðu töskurnar. Það að þau hafi verið handtekin hafi komið þeim í opna skjöldu því þau hafi fyrir ferðina meðvitað skoðað heimasíðu Lyfjastofnunar til að vera örugg um að þau væru aðeins með það magn af lyfjum sem heimilt væri fyrir einstakling að hafa með sér til landsins.

10. Vitnið tollvörður nr. 0807 gaf skýrslu fyrir dómi í gegnum fjarfundarbúnað. Kvaðst hann muna til þess að ákærða og sambýlismaður hennar hafi komið í græna hliðið við komu sína til landsins og þar hafi tollverðir tekið það sem þau hafi haft umfram heimild af lyfseðilsskyldum

lyfjum. Aðspurður hvort þau hafi verið færð í járn og í fangaklefa kvaðst vitnið ekki muna til þess, kvaðst vitnið muna að tollverðir hafi átt í góðum samskiptum við ákærðu.

11. Vitnið tollvörður nr. 1611 gaf skýrslu fyrir dómi í gegnum fjarfundarbúnað en ekki þykir þörf á því að rekja þann framburð þar sem vitnið mundi ekki eftir atvikum.

IV. Niðurstaða

12. Ákærðu er gefið að sök tolla-, lyfja- og fíkniefnalagabrot með því að hafa föstudaginn ... haft í vörslum sínum við komu til Keflavíkurflugvallar, sem farþegi í flugi nr. ESY6021 frá Bristol í Englandi, talsvert magn af lyfjum, sbr. nánar ákæruskjal, sem voru umfram heimildir varðandi magn lyfseðilsskyldra ávanabindandi lyfja sem einstaklingum með lögheimili á Íslandi er heimilt að hafa meðferðis við komu til landsins, hafi lyfjanna verið aflað erlendis.

13. Ákærða hefur samþykkt atvikalýsingu í ákæru en neitar sök. Vörn ákærðu byggir einkum á því að ákvæði reglugerðar nr. 1277/2022 feli í sér ólögmeta mismunun þeirra sem eru með lögheimili á Íslandi og þeirra sem eru með lögheimili erlendis. Brjótí það gegn jafnræðisreglu 65. gr. stjórnarskrár Íslands, sbr. 14. gr. mannréttindasáttmála Evrópu. Þá er á því byggt að ákærða skuli sýknuð á þeim grundvelli að á stjórnvöldum hvíli sú skylda að kynna fyrirhugaða stjórnsýslufrákvæmd með nægilegum fyrirvara þannig að þeir sem breytingin sérstaklega varðar geti gert viðeigandi ráðstafanir, það hafi ekki verið gert og ákærða ekki þekkt reglurnar og verið í góðri trú. Þá uppfylli breyting sú sem stjórnvöld gerðu með setningu reglugerðar nr. 1277/2022 ekki skilyrði lögmatísreglunnar.

14. Í málinu liggur fyrir að með bréfi 19. júlí 2024 felldi Lögreglustjórinn á Vesturlandi niður mál þetta á þeim grundvelli að það væri ekki nægjanlegt eða líklegt til sakfellis. Sú ákvörðun var kærð og í bréfi til Ríkissaksóknara 19. ágúst sama ár útskýrði lögreglustjóri ástæður fyrir niðurfellingu málsins. Þar er rakinn mjög eindreginn framburður ákærðu alveg frá handtöku og síðar í málinu um að hún hafi talið sér heimilt að hafa umrætt magn lyfja með sér. Byggði hún þá skoðun sína á upplýsingum af heimasíðu Lyfjastofnunar. Í bréfi frá embætti Ríkissaksóknara 22. október 2024, þar sem ákvörðun lögreglustjóra varðandi sambýlismann ákærðu var felld úr gildi og lagt fyrir hann að höfða sakamál á hendur ákærðu, segir um þetta atriði: *Þrátt fyrir að færa meggi fyrir því rök að upplýsingar sem fram komu á heimasíðu Lyfjastofnunar á þessum tíma hafi verið misvísandi þá hefði þrátt fyrir það ekki verið unnt að túlka þær upplýsingar á þann hátt að heimilt hefði verið að flytja inn þessi tilteknu lyf í því magni sem um ræðir, án frekari athugunar og uppflettingar. Auk þess kemur þar fram að um innflutning einstaklinga á lyfjum til eigin nota gildi ákvæði reglugerðar nr. 212/1998 með síðari breytingum en reglugerðinni hefur verið breytt í þrígang síðan 1998. Þá er þar einnig skýrt tekið fram að það sé á ábyrgð einstaklings að kynna sér þær reglur sem gilda um innflutning lyfja til eigin nota. Gildandi regluverk, þ.m.t. reglugerð nr. 1277/202[2], var birt og öllum aðgengileg þegar [kærða] kom hingað til landsins með umrædd lyf.*

15. Miðað við framlögð gögn málsins er ekki hægt að fallast á það með embætti Ríkissaksóknara að upplýsingar á heimasíðu Lyfjastofnunar hafi á þessum tíma verið misvísandi. Þvert á móti hefur það ekki verið hrakið í málinu af ákærvaldinu að þessar upplýsingar sem voru aðgengilegar almenningi og vafalaust ætlaðar til eftirbreytni hafi beinlínis verið rangar. Þær hafi verið rangar bæði fyrir og einnig talsvert eftir hið meinta brot. Af upplýsingum á síðunni varð þannig ekki annað ráðið en að um innflutninginn giltu ákvæði reglugerðar nr. 212/1998. Það vekur

sérstaka athygli í þessu sambandi að á *kvittunum* Tollgæslu 17. mars 2023, vegna haldlagningar á lyfjum ákærðu er haldlagningin sögð vegna brota á reglugerð 212/1998 sem þó féll úr gildi í nóvember 2022.

16. Ákærða og sambylíismaður hennar hafa lagt fram gögn um að þau hafi ferðast til landsins margsinis áður frá Spáni, eða alls átta sinnum frá 2021, með sambærilegt magn af lyfjum og ætíð verið stöðvuð en að lokinni athugun hafi haldlögðum lyfjum verið skilað og engin eftirmál orðið. Þeim hafi hins vegar verið með öllu ókunnugt um að áður en þau héldu í umrædda ferð hefði orðið sú breyting að reglugerð nr. 212/1998 sem vísað var til á vef Lyfjastofnunar hafði verið felld úr gildi og ný reglugerð nr. 1277/2022 tekið gildi og leyst hina fyrri af hólmi. Þar hafi verið kveðið á um strangari reglur sem bönnuðu þann innflutning sem ákærðu töldu sér heimilan. Þetta var fyrsta ferð ákærðu eftir umrædda breytingu.

17. Þá hefur það ekki verið dregið í efa hér fyrir dómi að umrædd lyf hafi verið ætluð ákærðu sjálfri og séu henni nauðsynleg samkvæmt læknisráði og fyrir þeim öllum voru lyfseðlar frá spænskum lækni hverra gildi hefur ekki verið dregið í efa. Jafnframt er enginn ágreiningur gerður um að engin sérstök leynd hafi hvílt yfir þessum *innflutningi* af hálfu ákærðu og lyfin hafi blasað við tollvörðum um leið og farangurstaska ákærðu var opnuð. Þá verður að ganga út frá því eins og málið er lagt fyrir dóminn að þær tegundir lyfja og í því magni sem haldlagt var umrætt sinn hefði ákærðu verið heimilt að koma með til landsins ef reglugerð nr. 212/1998 hefði enn verið í fullu gildi. Því hefur þannig hvergi verið haldið fram eða rökstutt í málinu að innflutningur þessara lyfja hafi jafnframt verið að hluta eða öllu óheimill samkvæmt þeirri reglugerð. Var þetta staðfest við munnlegan málflutning af ákæruvaldinu eftir fyrirspurn dómara.

18. Almenn leysir lögvilla geranda ekki undan refsíabyrgð en getur vissulega haft áhrif við ákvörðun viðurlaga við broti. Er þannig gengið út frá því að almennir borgarar skuli þekkja gildandi lög og reglur og það tjóí ekki að bera því við eftir refsivert brot að viðkomandi hafi ekki vitað að háttsemi hans væri honum óheimil eða hann misskilið eða mistúlkað reglu. Þó er gengið út frá því að lögum og reglum sem banna tiltekna háttsemi verði ekki beitt sem refsíheimild nema birting þeirra hafi átt sér stað með tíðkanlegum og lögmæltum hætti. Svokölluð óeiginleg lögvilla getur líkt og villa um staðreyndir hins vegar haft áhrif á refsínæmi verknaðar og leitt til refsíleysis.

19. Ekki hefur verið gerður ágreiningur um það að þegar ákærða var handtekin við komu hingað til lands hafði tekið gildi ný reglugerð, sbr. framangreint. Ekki er ástæða með vísan til niðurstöðu málsins til að fjalla um hvort með setningu reglugerðar nr. 1277/2022 hafi lögmætisregla verið brotin, þ.e. að reglugerðina hafi skort nægjanlega lagastof þegar hún var sett, en ágreiningslaust er að ný reglugerð bannaði þann innflutning sem um ræðir.

20. Dómurinn telur á hinn bóginn með vísan til framangreindra atvika málsins að ósannað sé að ákærða hafi brotið gegn umræddri reglugerð af ásetningi eða gáleysi. Í 18. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 er orðuð sú regla að verknaður sem refsing er lögð við í þeim lögum sé ekki saknæmur nema hann sé unninn af ásetningi eða gáleysi en reglan hefur almennt gildi við mat á refsínæmi verknaðar þótt um sérrefsilög ræði, sbr. og í þessu máli 1. mgr. 104. gr. lyfjalaga nr. 100/2020. Ákæruvaldið ber sönnunarbyrði fyrir því að þessi skilyrði séu uppfyllt sbr. 108. og 109. gr. laga um meðferð sakamála nr. 88/2008.

21. Ákærvaldið hefur í raun ekki dregið í efa að ákærða hafi umrætt sinn verið í góðri trú og þannig ekki vitað betur, en sú huglæga afstaða skipti hins vegar ekki máli varðandi refsinemi verknaðarins sem brjóti í bága við skýrt bann reglugerðarinnar. Ekki verður fallist á þennan mála-tilbúnað ákærvaldsins. Ekki hefur verið vefngd sú málsvörn ákærðu, sbr. framangreint, að hún hafi haft nákvæmlega sama háttinn á í fjölda annarra skipta og staðreynt það sérstaklega, áður en hún ferðaðist til Íslands í umrætt sinn, á opinberri upplýsingasíðu stjórnvalds hvaða heimildir hún hefði í þessum eignum. Verður að líta svo á að sannanleg villa ákærðu í þessum eignum hafi verið afsakanleg í framangreindu ljósi og að ekki sé hægt að líta á háttsemi hennar umrætt sinn sem refsivert gáleysi. Þegar af þeirri ástæðu að huglæg skilyrði skortir fyrir refsinemi verknaðarins verður ákærða sýknuð af kröfum ákærvaldsins.

22. Með vísan til framangreindrar niðurstöðu og samkvæmt 2. mgr. 235. gr. laga um meðferð sakamála nr. 88/2008 verður þóknun og annar kostnaður verjanda ákærðu greiddur úr ríkissjóði en ekki er upplýst um annan sakarkostnað. Þóknun verður ákveðin með hliðsjón af framlögðu yfirliti, umfangi málsins og reglum dómstólasýslunnar nr. 1/2025 og að teknu tilliti til þess að sami verjandi annaðist vörn í máli sambýlismanns ákærðu í máli nr. S-252/2025, sbr. framangreinda umfjöllun. Þóknun verjanda er ákveðin með virðisaukaskatti 670.000 krónur. Jafnframt greiðist úr ríkissjóði aksturskostnaður verjanda með sömu formerkjum 21.312 krónur.

23. Emil Sigurðsson aðstoðarsaksóknari flutti málið fyrir dómi af hálfu ákærvalds.

24. Dóm þennan kveður upp Lárentsínus Kristjánsson héraðsdómari á Vesturlandi.

D Ó M S O R Ð

Ákærða, [X...], er sýknuð af kröfum ákærvaldsins.

Þóknun skipaðs verjanda ákærðu, Snorra Steins Vídal lögmans, að fjárhæð 670.000 krónur ásamt aksturskostnaði að fjárhæð 21.312 krónur, greiðist úr ríkissjóði.

Lárentsínus Kristjánsson